Δράση 9.iv.5: Δράσεις για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων στην Περιφέρεια Κρήτης

Χαρακτηρισμός δράσης	☐ Εμπροσθοβαρής ☐ Τμηματοποιημένη ☐ Μεγάλο έργο ☐ Κρατική ενίσχυση ☒ Δημόσια Σύμβαση
Ενέργειες που θα αναληφθούν για τα εμπροσθοβαρή, τα μεγάλα και τα τμηματοποιημένα έργα	
Τρόπος υλοποίησης δράσης	☐ Επιχορήγηση (grant) ☐ Μέσο χρηματοοικονομικής τεχνικής ☐ ΒΑΑ ☐ ΟΧΕ ☐ ΤΑΠΤΟΚ ☒ Μη επιστρεπτέα ενίσχυση
Συνεισφορά δράσης στο πλαίσιο επίδοσης	☐ ΝΑΙ ☒ ΟΧΙ
Ενδιάμεσοι φορείς	-
Κατηγορία Περιφέρειας	☐ Όλη η χώρα ☐ Περισσότερο ανεπτυγμένες ☒ Σε μετάβαση ☐ Λιγότερο ανεπτυγμένες
Σύνδεση με αιρεσιμότητες	-
Σύνδεση με αυτοδεσμεύσεις	☐ ΝΑΙ ☒ ΟΧΙ

Περιγραφή δράσης

Η εξάρτηση αποτελεί πολυπαραγοντικό φαινόμενο, το οποίο έχει οξυνθεί - ως προς κάποιες διαστάσεις του - τα τελευταία χρόνια. Κατά τη διάρκεια της δημοσιονομικής και κοινωνικής κρίσης, οι χρήστες ναρκωτικών ουσιών είναι πολλαπλά επιβαρυμένοι κοινωνικά, σωματικά και ψυχικά, ενώ «νέου τύπου» εξαρτήσεις έχουν κάνει δυναμικά την εμφάνιση τους τόσο στον πληθυσμό των εφήβων/νέων όσο και στον πληθυσμό των ενήλικων. Ενδεικτικά αναφέρονται η αύξηση της βαριάς χρήσης αλκοόλ ειδικά στην περιφέρεια και η αύξηση του τζόγου και των τυχερών παιχνιδιών στους νέους, σε βαθμό που κατατάσσει τη χώρα στην πρώτη θέση πανευρωπαϊκά.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προκύψει στον τομέα των Εξαρτήσεων, το Υπουργείο Υγείας προχώρησε σε εκπόνηση στρατηγικού σχεδίου θέτοντας τις εξής προτεραιότητες: γεωγραφική κάλυψη όλης της επικράτειας, ενίσχυση της δυνατότητας πλήρους απεξάρτησης, κοινωνική επανένταξη των απεξαρτημένων και φροντίδα πληθυσμών σε κίνδυνο.

Οι υπηρεσίες που αναπτύσσονται, βάσει του στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδιασμού, καλύπτουν και τους τρεις πυλώνες παρέμβασης: την πρόληψη, τη θεραπεία και την κοινωνική επανένταξη,

Παράλληλα, δίνεται έμφαση στη μείωση της βλάβης και οι παρεμβάσεις εστιάζουν στην κάλυψη των ελλείψεων που παρατηρούνται στο υπάρχον σύστημα. Όλες οι νέες δομές θα λειτουργούν σε δίκτυο με τις ήδη υφιστάμενες κατά των εξαρτήσεων σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς και με τις υπόλοιπες δομές

υγείας/ κοινωνικής φροντίδας (Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας, ΤΟΜΥ, Μονάδες Ψυχικής Υγείας, Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων, Κοινωνικά Ιατρεία κ.α).

Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν, εντάσσονται στο σχεδιασμό και τη στοχοθεσία του Υπουργείου Υγείας για τον Τομέα αντιμετώπισης των εξαρτήσεων. Οι δράσεις θα διασφαλίζουν:

- την οφειλόμενη Διάρκεια των Πράξεων και τη διατήρηση λειτουργίας δομών όπου απαιτείται
- την παρακολούθηση του θεραπευτικού αποτελέσματος και την πρόληψη της υποτροπής από το δίκτυο υπηρεσιών υγείας
- την προώθηση της άρσης του κοινωνικού αποκλεισμού και την κοινωνική ενσωμάτωση των πρώην εξαρτημένων ή υπό απεξάρτηση ατόμων, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι συνθήκες «περιστρεφόμενης πόρτας» στις υπηρεσίες.

Το **θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας** των νέων δομών/ υπηρεσιών καλύπτεται από το ήδη υφιστάμενο για τους οργανισμούς κατά των εξαρτήσεων, καθώς σύμφωνα με τον ν.4139/13 (Νόμος περί Εξαρτησιογόνων Ουσιών) οι φορείς με καταστατική αρμοδιότητα, που αποτελούν και τους δικαιούχους των έργων, δύνανται να αναπτύσσουν νέες δομές στη βάση του σκοπού λειτουργίας τους χωρίς προηγούμενες ενέργειες έγκρισης.

Ενδεικτικά οι δράσεις που δύνανται να χρηματοδοτηθούν είναι :

Α. Δομές και Υπηρεσίες Θεραπείας

Περιλαμβάνουν μονάδες Σωματικής Αποτοξίνωσης από οπιούχα και αλκοόλ, απεξάρτησης από το αλκοόλ και τις «νόμιμες» εξαρτήσεις, για άτομα με ψυχιατρική συννοσηρότητα, κοινωνικής φροντίδας όπως γονεϊκής στήριξης και προστασίας εξαρτημένων, έγκαιρης παρέμβασης σε έφηβους-νέους με παραβατική συμπεριφορά καθώς και πολυδύναμα κέντρα αντιμετώπισης ολόκληρου του φάσματος των εξαρτητικών συμπεριφορών στην περιφέρεια με κινητές μονάδες με στόχο τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε περιοχές εκτός αστικού ιστού, και δύνανται να είναι:

Α.1 Δομές Θεραπείας

1. Πολυδύναμα Κέντρα

Τα Πολυδύναμα Κέντρα (ΠΚ) έχουν ως στόχο να παρέχουν υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας παρέμβασης σε όλες τις επιμέρους ομάδες εξαρτημένων ατόμων ανάλογα με τις ανάγκες τους (εξαρτημένοι από ναρκωτικά, περιστασιακοί χρήστες, χρήστες αλκοόλ, άτομα με διπλή διάγνωση κα) και να παραπέμπουν σε πιο εξειδικευμένες δομές εφόσον κρίνεται αναγκαίο (προγράμματα υποκατάστασης, θεραπευτικές κοινότητες, μονάδες ψυχικής υγείας, μονάδες αποτοξίνωσης κλπ).

Για την αποτελεσματικότερη υποστήριξη των εξυπηρετουμένων θα ακολουθείται ολιστική προσέγγιση και τις δομές θα μπορούν να προσεγγίζουν και τα άτομα του στενού τους περιβάλλοντος, αναγνωρίζοντας με αυτόν τον τρόπο τη σημασία του συστήματος της οικογένειας στην αντιμετώπιση των εξαρτήσεων, ιδιαίτερα σε περιοχές εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων.

2. Κινητές Μονάδες

Οι Κινητές Μονάδες (ΚΜ) για παρέμβαση σε περιοχές εκτός αστικού ιστού θα απευθύνονται στον πληθυσμό των ατόμων που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών - ή αντιμετωπίζουν άλλου τύπου εξαρτητικές συμπεριφορές - και διαμένουν σε περιοχές εκτός αστικού ιστού ή σε περιοχές με έλλειψη υπηρεσιών κατά των εξαρτήσεων. Βασική στόχευση των υπηρεσιών θα αποτελούν η διευκόλυνση της πρόσβασης των ατόμων σε πρωτοβάθμιες υπηρεσίες αντιμετώπισης των εξαρτήσεων και η παραπομπή σε πιο εξειδικευμένες υπηρεσίες εφόσον κρίνεται αναγκαίο.

Οι ΚΜ θα συνεργάζονται και με υπηρεσίες που εμπλέκονται στην συνολικότερη αντιμετώπιση του προβλήματος της εξάρτησης όπως υπηρεσίες παροχής εκπαίδευσης, δικαστικές υπηρεσίες, σωφρονιστικά καταστήματα κ.α. Θα έχουν την έδρα τους σε περιοχές που παράλληλα αναπτύσσονται Πολυδύναμα Κέντρα (ΠΚ) - ή εδρεύουν σταθερές δομές των δικαιούχων - και θα λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς τις υπηρεσίες αυτές.

3. Μονάδες για άτομα με ψυχιατρική συννοσηρότητα

Στόχο των μονάδων αποτελεί η εξυπηρέτηση των ατόμων που αντιμετωπίζουν πρόβλημα διπλής διάγνωσης (εξάρτηση και κάποιας μορφής ψυχιατρική διαταραχή) που σε μεγάλο βαθμό σήμερα δεν καλύπτονται από τα θεραπευτικά προγράμματα και τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας. Η ανάγκη για ανάπτυξη υπηρεσιών τέτοιου τύπου τεκμαίρεται αφενός από τη διαπιστωμένη – στη βάση επιδημιολογικών ερευνών – αύξηση των προβλημάτων ψυχικής υγείας ιδιαίτερα στον πληθυσμό των εξαρτημένων και αφετέρου από την υψηλή προσέλευση ατόμων με διπλή διάγνωση στις υπηρεσίες κατά των εξαρτήσεων.

Βασικές υπηρεσίες αυτών των μονάδων αποτελούν η ψυχιατρική εκτίμηση, η βραχεία παρέμβαση για σταθεροποίηση της κατάστασης, η εξατομικευμένη ψυχοκοινωνική και φαρμακευτική υποστήριξη, η προετοιμασία και παραπομπή των ατόμων σε κατάλληλο πρόγραμμα απεξάρτησης – εφόσον κρίνεται αναγκαίο – ή άλλου τύπου δομή ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες.

<u>Β. Προγράμματα υπηρεσιών Πρόληψης</u>

Οι δράσεις αυτές αφορούν στην ενίσχυση και τον εμπλουτισμό των παρεμβάσεων πρόληψης των εξαρτήσεων από τα ναρκωτικά, το αλκοόλ και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές σε εθνικό επίπεδο, με προγράμματα καθολικής και επικεντρωμένης πρόληψης που απευθύνονται σε γενικό πληθυσμό και ειδικές ομάδες (άνεργοι, μετανάστες, άποροι και κοινωνικά περιθωριοποιημένοι, μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με σοβαρά προβλήματα υγείας κ.α) ώστε να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες.

Επιπλέον, οι υπηρεσίες πρόληψης μπορούν να παίξουν πρωτεύοντα ρόλο και στη διασύνδεση των δομών κατά των εξαρτήσεων με αυτές της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ), ιδιαίτερα με την ευαισθητοποίηση του υγειονομικού προσωπικού ώστε να αναγνωρίζει, να παρέχει πρωτοβάθμιες υπηρεσίες και να διασυνδέει τον πληθυσμό στόχο με εξειδικευμένες δομές.

Οι παρεμβάσεις πρόληψης θα περιγραφούν αναλυτικά από τον δικαιούχο φορέα ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες σε τοπικό επίπεδο και ενδεικτικά θα περιλαμβάνουν δράσεις όπως:

- **Πρόληψης νέων μορφών εξάρτησης:**

Τα ναρκωτικά δεν είναι πλέον οι μόνες ουσίες που προκαλούν εξάρτηση. Άλλες μορφές εξαρτήσεων και εξαρτητικών συμπεριφορών έχουν κάνει την εμφάνισή τους. Ανάμεσα σε αυτές είναι οι εξαρτήσεις από τον τζόγο, τα ψυχοδραστικά φάρμακα, το διαδίκτυο κ.α., που δείχνουν να πλήττουν σε παγκόσμιο επίπεδο και με διάφορες μορφές. Επιπλέον ανησυχητικό εμφανίζεται το γεγονός ότι η εκδήλωση τέτοιων εξαρτήσεων παρατηρείται σε ολοένα και μικρότερες ηλικίες. Οι παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν έχουν θα βασίζονται τόσο στην αξιοποίηση ήδη υπάρχοντος υλικού (εγχειριδίων πρόληψης) όσο και στη δημιουργία νέου μεθοδολογικού πλαισίου και εργαλείων ανίχνευσης νέων εξαρτήσεων, εξαρτητικών συμπεριφορών, περιπτώσεων σχολικού εκφοβισμού (bullying). Θα περιλαμβάνουν ανάπτυξη νέου ενημερωτικού υλικού (έντυπου ή ηλεκτρονικού) με σκοπό την καλύτερη στόχευση των επιμέρους ηλικιακών κατηγοριών.

- **Έγκαιρης Παρέμβασης στο Φοιτητικό Πληθυσμό, σε συνεργασία με τους Συμβουλευτικούς Σταθμούς των Πανεπιστημίων:**

Συνεργασία με τους Συμβουλευτικούς Σταθμούς που λειτουργούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για την παρέμβαση στην κρίση και την ανάπτυξη συστήματος παραπομπών από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα προς τα Κέντρα Πρόληψης.

- **Οργάνωση δικτύου έγκαιρης παρέμβασης στη σχολική κοινότητα:**

Έγκαιρη παρέμβαση στην κρίση και οργάνωση δικτύου παραπομπών στις σχολικές κοινότητες όλων των βαθμίδων

- **Ενίσχυση της δικτύωσης των Κέντρων Πρόληψης με επίκεντρο τις δομές Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ):**

Με γνώμονα το ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων των Κέντρων Πρόληψης και το ρόλο τους στην προαγωγή της ψυχοκοινωνικής υγείας όλων των ηλικιών και όχι μόνο των εφήβων, είναι αναγκαία η ενίσχυση της δικτύωσης με τοπικούς φορείς, την πανεπιστημιακή κοινότητα καθώς και με τις δομές Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας. Για την διασύνδεση με την ΠΦΥ είναι σημαντική η ίδρυση και λειτουργία Δικτύου Διασύνδεσης Παραπομπής που θα υποστηρίζεται από ηλεκτρονικά μέσα, θα αποσαφηνίζει τις δομές αναφοράς και τις διόδους επικοινωνίας και θα διασφαλίζει την ανωνυμία και εμπιστευτικότητα των δεδομένων

Δείκτες εκροής

<u>Πίνακας 2</u> : Δείκτες εκροής

Κωδικός δείκτη	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Κατηγορία περιφέρειας (κατά περίπτωση)	Τιμή-στόχος (2023)			Δείκτης πλαισίου επίδοσης (ΝΑΙ/ΟΧΙ)	Δείκτης RIS3 (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
				Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο		
11205	Αριθμός Ατόμων που ωφελούνται από υπηρεσίες υγείας για εξαρτήσεις	αριθμός	Μετάβαση	-	-	200	ΟΧΙ	ΟΧΙ

Χρηματοδοτικό σχήμα

<u>Πίνακας 3</u> : Προϋπολογισμός (σε ευρώ)

	Σύνολο Χώρας/ Κατηγορίες Περιφέρειας
Συνολικό Κόστος (α)	2.150.000
Δημόσια Δαπάνη (β)	2.150.000
Ενωσιακή Συνδρομή (γ)	1.720.000
Εθνική Συμμετοχή (δ)	430.000
εκ της οποίας Δ.Δ. για τα εμπροσθοβαρή έργα	
εκ της οποίας Δ.Δ. για τμηματοποιημένα έργα	
εκ της οποίας Δ.Δ. για μεγάλα έργα	
εκ της οποίας Δ.Δ για Μέσα Χρηματοοικονομικής Τεχνικής	
εκ της οποίας Δ.Δ. για ΟΧΕ, ΒΑΑ, ΤΑΠΤΟΚ	
Ιδιωτική Συμμετοχή (ε)	0,00

Δυνητικοί δικαιούχοι

Νομικά Πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με καταστατική αρμοδιότητα για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του Ν. 4139/2013 όπως : ΟΚΑΝΑ, ΚΕΘΕΑ

Χρονοπρογραμματισμός εργασιών

Για την έκδοση πρόσκλησης πρέπει να έχουν ληφθεί υπόψη τα ακόλουθα:

Ενέργεια	Ημερομηνία
Εκπλήρωση αιρεσιμότητας	
Εκπλήρωση αυτοδέσμευσης	
Διευθέτηση εκκρεμοτήτων δεικτών εκροής (Συμπλήρωση δελτίων ταυτότητας, Στοχοθέτηση νέων δεικτών & εισαγωγή τους στο ΟΠΣ)	
Επιλογή ΕΦΔ (αρ. 19, Ν. 4314/2014)	
Έγκριση κριτηρίων αξιολόγησης και επιλογής πράξης	Οκτώβριος 2018

Εκτιμώμενη ημερομηνία έκδοσης της πρόσκλησης	Δ' Τρίμηνο 2018